

אמונה עיוורת

מטרת הפעולה

החניכים יחוו אמונה עיוורת וינתחו היכן היא מנחה את ההתנהגויות בחיים שלהם.

מבנה הפעולה

- א. הצפת המושג 'אמונה עיוורת'.
- ב. תסמונת הילד היתום- השלכות ותוצאות.
- ג. התמודדות עם המתח בין קבלת המנהיגות לביקורת כלפיה.
- ד. סיכום.

מהלך הפעולה

א. הצפת המושג 'אמונה עיוורת'

1. פתיחה-

נוציא מהחדר את אחד החניכים. ניתן לכולם לבנות מגדל מכוסות (או כל משחק קבוצתי אחר) ונגיד להם לא לשתף את החניך. לחניך נאמר בחוץ שמטרתו לנסות להשתלב בקבוצה כמה שיותר. - חשוב לתת למהלך זמן ולהיות אסרטיביים בדרישה שלא לשתף את החניך. הרבה חניכים לא מוצאים את עצמם מתנהגים מגעיל לאחד החניכים אבל הולכים בסופו של דבר אחרי מה שהמדריך אומר.

מתודה נוספת להמחשה:

המשחק 'המלך אמר'.

לאחר המשחק נשאל את החניכים: במשחק אנחנו הולכים אחרי אדם מסוים ועושים את מה שהוא אמר / לא עושים כי אלו הכללים.

האם יש מקומות אחרים בחיים שלנו שבהם אנו הולכים אחרי המעשים של אחרים באופן אוטומטי? למה? האם זה נכון?

2. עיבוד

- מה הרגשתי כפרט בתוך קבוצה שמתנהגת בצורה בה התנהגנו?
- איך רציתי להתנהג?

- למה פעלתי כמו שפעלתי?
- איזו תחושה עורר בי המדריך?

ב. תסמונת 'הילד היתום'

נקרא יחד עם החניכים את כתבתו של אביאל מגנזי, על המצב בצפון קוריאה (נספח 1) נשאל את החניכים האם הם יכולים לחשוב על מקרה שבו האמונה העיוורת במנהיגים מובילה לתוצאות טובות דווקא.

שאלות מקדמות:

- מהם יחסי הכוחות בין הסמכות לנסמכים? (מדריך- חניכים, ראש ממשלה- עם, מפקד- חיילים)
- מתי צריך ואפשר לסמוך על "האחראי"?
- אילו אנשים מעוררים בנו תחושת אמון? מה אפשר ללמוד מכך על עצמנו ועל אמונה בכלל?
- מה יכול להוות עבורי סמן לאמונה עיוורת?

ג. התמודדות עם המתח

נעמת את החניכים אל מול שני מקורות, אשר מתארים יחס לסמכות מנהיגותית- הרבנות:

"יהושע בן פרחיה אומר: עשה לך רב, וקנה לך חבר, והיו דן את כל האדם לכף זכות"
(אבות, פרק א', משנה ו')

"שמעיה אומר, אהוב את המלאכה, ושנא את הרבנות, ואל תתודע לרשות."
(אבות, פרק א', משנה י')

רבי עובדיה מברטנורא- ואל תתודע לרשות:

כדי ליטול רבנות על ידיה. אי נמי, אל תתודע לרשות, שלא יעבירוך על דעת קונך, כמו שאירע לדואג האדומי. לרשות. השררה קרויה רשות, מפני שהרשות בידה לעשות כרצונה.

מטרת הקריאה היא לעורר דיון ולהציף נקודות למחשבה, יחד עם החניכים.

ד. סיכום

כמו בכל דבר בחיים, אפשר להגיע באמונה עיוורת אל שני קצוות. המטרה שלנו בפעולה הזו היא לפקוח את העיניים ביחס לצורה בה אנו מתנהלים בחיינו - ולא להעלות ספקות ביחס לדמויות שמנחות אותנו במשך החיים שלנו.

מבחינה פרקטית, כאשר אנחנו פוגשים את הסיטואציה הזו במציאות עלינו לשאול את עצמנו שתי שאלות משמעותיות שיעזרו לנו להתמודד איתה: היכן עובר הגבול בין אמונה שמקדמת לאמונה עיוורת? ו- כיצד ראוי להאמין?, וכך נוכל להחליט כיצד ברצוננו להתקדם מכאן.

בהצלחה! 😊

נספח 1:

הדמעות זולגות מעצמן. מדוע בוכים בצפון קוריאה? / אביאל מגנזי, YNET

בעולם התקשו להבין את ביטויי האבל שהפגינו תושבי צפון קוריאה עם היוודע דבר מותו של קים ג'ונג איל, מי שדיכא והרעיב אותם. "הם מרגישים חסרי ביטחון, זה התוצר של שטיפת מוח". תסמונת "הילד היתום", חיים של שקר שהופך למציאות ודורות של תלות במנהיג.

מומחים לפסיכולוגיה, למדעי המדינה וללוחמה פסיכולוגית שוחחו עם ynet בניסיון לשפוך אור על הדמעות ההיסטריות שנשפכו בצפון קוריאה בעקבות מותו של קים ג'ונג איל, שבעיני העולם נתפש כמנהיג שדיכא את בני עמו, הרעיב אותם והרג בהם במשך כמעט שני עשורים.

"הם נמצאים במצב כמו של ילד, גם כאשר מדובר באנשים מבוגרים, שעברו התעללות תחת המנהיג", מסביר קלר, "הם מרגישים חסרי ביטחון, הם לא מבינים איך הם יתנהלו בלעדיו, זה התוצר של שטיפת המוח. הם מרגישים כמו ילדים בהסתלקות של אחד ההורים. ילדים שתוהים מה נעשה עכשיו, התייתמנו".

קלר מעריך שרוב ביטויי האבל הקשים שנראו על מסכי הטלוויזיה הם אותנטיים. "כשאתה חי במציאות מסוימת, זה מה שאתה מכיר, וזה מה שאתה מבין - שכל מה שטוב מגיע מהשליט. אז גם אם המציאות היא של בית כלא ורעב, כשאתה מאבד את המנהיג אתה מאבד הכול. וזו עבורם תחושת ההתייתמות", סיכם קלר.

מיניסטריון האמת בפעולה

פרופסור יוסי שיין, ראש בית הספר לממשל ולמדיניות באוניברסיטת תל אביב הסביר כי גילויי האבל נובעים מהבסיס של המערכת הטוטליטרית - השקר. "זוהי מערכת הפועלת תוך שליטה אידיאולוגית מוחלטת, פיזית ומנטלית, הבנויה על עינוי הנפש, הגוף ורוח האדם. היא משיגה זאת באלימות בלתי מוגבלת במטרה להכפיף את האדם למנהיג הנתפס כביטוי לאדם עצמו. כך היא יוצרת את השקר הגדול - המנהיג שגורם סבל בלתי משוער, הוא הטוב בהתגלמותו".

במערכות אלה, המדכאות את רוחו של האדם ומגייסות את כל כולו להאדרת המשטר והמנהיג "אין מקום לביטויים חופשיים, המאיימים על המערכות". לדברי שיין, "הבכי הקולקטיבי הוא כמו כל פעולה קולקטיבית במשטר הזה - כולם רעבים אך מודים על הטוב ואומרים שהם מרוצים, סובלים סבל נפשי אך מצהירים שהם מאושרים. השקר הוא מוחלט".

"עינוי הנפש הזה של המערכת יוצר פער עצום בחיים. האדם לא יודע מה אמת ומה שקר, כולל בביתו. ההלשנה היא בתוך הבית, ואוי ואבוי אם לא תבכה. זהו טרור טוטאלי לנפשו, גופו ורוחו של האדם", סיכם שיין.